

Er is moed nodig. Moed om elke dag naar school te gaan als die plek niet passend voor je is, als je je er niet veilig genoeg voelt of geen aansluiting vindt. Er is moed nodig om als nieuwkomer in een ander systeem te stappen, om te durven dromen van een andere toekomst, om als team anders naar leerlingen te kijken en het onderwijs anders in te richten.

Verandering vraagt om moed. Wie tegen de klippen opvaart, moet het roer omgooien.

De Amstel & Meerdag 2025 werd geopend en begeleid door Houda Loukili, die haar levensverhaal deelde met humor en emotie. Ze wist als geen ander mensen te motiveren hun doelen te bereiken, terwijl ze ook liet zien hoe moeilijk die weg kan zijn. Daarna volgde een indrukwekkende theatervoorstelling van Mahfoud Mokedem. Hij gaf een inkijkje in het leven van MBO-leerlingen, waarin prestatie en erbij horen de norm zijn. Zijn verhaal bracht ons in zijn jeugd, zijn hoofd en zijn klas. De boodschap was helder: we zijn gewend opdrachten te geven, maar vergeten vaak vragen te stellen. Hoe gaat het met je? Wat brengt je hier? Waar droom je van? Waar hoop je op? Mahfoud laat zijn leerlingen brieven van hoop schrijven, maar hoe geef je hoop als er thuis geen hulp is en op school de moed al is opgegeven? We leven allemaal onder dezelfde hemel, maar hebben niet dezelfde horizon.

Meer dan 250 mensen waren aanwezig op deze dag, zichtbaar betrokken en hoorbaar gemotiveerd om elke dag opnieuw te kijken hoe we onze leerlingen binnenboord kunnen houden – of het nu gaat om MBO, VO of PO. We willen dat elk kind dezelfde kansen krijgt, thuisnabij naar school kan gaan en graag aanwezig is op school.

Beno Schraepen sprak over inclusie in een wereld die een geschiedenis van exclusie kent. We sluiten mensen uit die anders zijn dan de norm, maar wie bepaalt die norm? Wat is de norm? En waarom zien we alles wat afwijkt als een probleem? Als we niet bewust werk maken van inclusie, houden we uitsluiting onbewust in stand. Inclusief onderwijs vraagt om een doordacht en niet overhaast veranderingsproces.

De workshops op deze dag waren hierop ingericht. Er werden feiten en inzichten gedeeld, initiatieven en voorbeelden getoond. Er werd volop geïnspireerd en geleerd. Anke de Boer benadrukte dat inclusief onderwijs valt of staat bij samenwerking met gemeente, jeugdhulp, schoolcoaches en samenwerkingsverbanden. Samen kun je inclusief onderwijs vormgeven, waarbij een positieve houding, moed en sterke leiders essentieel zijn.

Twee workshops lieten zien dat verzuim een enorme impact heeft op de ontwikkeling van leerlingen. De interactie tussen school en thuis is vaak complex, maar cruciaal om verzuim aan te pakken en aanwezigheid te bevorderen. Het perspectief van een kind dat thuisblijft moet verschuiven naar wat nog wél kan. School en kind moeten in verbinding blijven. De piramide van aanwezigheid biedt een goed overzicht om hier grip op te krijgen.

Bij De Ark in Heemstede leeft de overtuiging dat elk kind erbij hoort, thuis nabij naar school moet kunnen en dat geen enkel kind thuiszit. Deze visie wordt gedragen door het hele team. Er wordt voortdurend gekeken naar wat wél kan. De school werkt nauw samen met een SBO-specialist die dagelijks aanwezig is en extra handen biedt in de klas. Structuur, voorspelbaarheid en rust vormen de kaders voor het team en de kinderen. Zo zijn ze samen op weg naar inclusiever onderwijs.

Een andere workshop benadrukte de kracht van verbinding bij externaliserend gedrag. Een leerling is meer dan een leerling en meer dan dat ene moment. Dit zou elke dag het uitgangspunt moeten zijn voor leerkrachten. Achter lastig gedrag schuilt vaak pijn en een niet gestelde vraag. Het is belangrijk dat leerkrachten hun eigen triggers herkennen en opzij zetten om in verbinding te blijven met de leerling. Zo kunnen zij het verschil maken.

Als we alle workshops in één zin zouden samenvatten, dan is het deze: een basis leggen voor een relatie waarin elk kind zich gezien en begrepen voelt. Zichtbaar, hoorbaar, welkom!